

مقاله هایی در

مطالعات ترجمه

موضوع شناسی - تاریخ شناسی

بهنام رجب پور

مدرس دانشگاه پیام نور خوی؛

کارشناس ارشد مطالعات ترجمه

با مقدمه

دکتر بهلول سلمانی

ACADEMIC
PUBLISHING

انتشارات زبان آکادمیک

Rajabpoor, Behnam رجب پور ، بهنام، ۱۳۶۳-

سرشناسه

مقاله‌هایی در مطالعات ترجمه / بهنام رجب پور

عنوان و نام پدیدآور

تبریز: انتشارات زبان آکادمیک، ۱۳۹۵-۲۰۱۶ م.

مشخصات نشر

۲۸۴ ص. سیاه و سفید: ۱۶/۵ × ۲۳ س.م.

مشخصات ظاهری

۹۷۸-۶۰۰-۹۶۵۰۳-۰۰-۹

شابک

فیبا

وضعیت فهرست‌نویسی

Articles on Translation Studies.

عنوان به انگلیسی

کتابنامه.

یادداشت

ترجمه --- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع

Translating and interpreting -- Addresses, essays, lectures

موضوع

ترجمه --- تاریخ --- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع

Translating and interpreting -- History-- Addresses, essays, lectures

موضوع

۱۳۹۵ م ۳/۳۰۶

رده‌بندی کنگره

۴۱۸/۰۲

رده‌بندی دی‌بی

۴۲۴۴۸۰۴

شماره تائیدشناسی

مقاله‌های ترجمه‌شده در مجله مقالات ترجمه Studies on Translation

گردآوری و ترجمه : بهنام رجب پور	ویراستار و ناظر امور فنی : مجید خرسند
ناشر : انتشارات زبان آکادمیک	طرح روی جلد : بهنام رجب پور
نوبت و : اول،	حروفچینی : دیارتمان انفورماتیک انتشارات زبان آکادمیک
سال چاپ : ۱۳۹۵	
ویراست : اول	صفحه‌آرایی : فاطمه رؤف کاظمی
تعداد صفحه و قطع : ۲۸۴ وزیری	شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۵۰۳-۰۰-۹
شمارگان : ۵۰۰ جلد	قیمت : ۳۵۰۰۰۰ ریال

ACADEMIC
PUBLISHING

انتشارات زبان آکادمیک

جامع‌ترین فروشگاه تخصصی منابع زبان‌های خارجی در ایران
خرید تلفنی و اینترنتی / پخش به سراسر کشور

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از کپی یا اسکن در هرگونه رسانه ای از جمله کتاب، لوح فشرده، سایت اینترنتی یا مجلات، بدون اجازه کتبی از ناشر غیر قانونی بوده و موجب پیگرد قانونی است.»

نشانی مرکز پخش: تبریز، فلکه دانشگاه، برج بلور، انتشارات زبان آکادمیک.

تلفن: ۰۴۱۳۳۲۵۱۲۶۶ ۰۹۱۴۴۰۶۲۷۹۷ وبسایت: www.zabanac.com

فهرست مطالب

۷	فهرست مطالب
۹	تقدیر
۱۱	مقدمه
۱۳	درآمد
۱۷	پیشگفتار
۱۹	علائم اختصاری
۲۱	بخش يك: چند کتاب، چند موضوع
۲۳	ریشه ها و شکوفایی معانی ترجمه
۵۱	ترجمه پسااستعماری
۸۵	چشم اندازهای زبانی و خطره
۱۰۳	پژوهش در ترجمه شناختی-معنایی و مناسبتش با ارزشیابی کیفیت ترجمه
۱۲۱	ترجمه ادبی
۱۴۹	اصول و اخلاق در پژوهش ترجمه
۲۲۹	نظریه و تمرین در تدریس ترجمه
۲۶۸	بخش دو: تاریخ ترجمه
۲۷۰	تاریخ ترجمه در آمریکا
۲۹۵	تاریخ ترجمه در ایران (جزء اول)
۳۱۹	تاریخ ترجمه در ایران (جزء دوم)
۳۶۱	تاریخ ترجمه در بلغارستان

مقدمه

رشته مطالعات ترجمه در دهه‌های اخیر گسترش قابل توجهی پیدا کرده و با ورود به حوزه‌های مطالعاتی رشته‌های علوم انسانی جایگاه خود را تثبیت نموده است. ماهیت بینارشته‌ای مطالعات ترجمه باعث شده است تا موضوع‌های متعددی از قبیل تاریخ‌نگاری-نویسن، نشر، شناسی، اندوژنولوژی و قدرت، ادبیات، فرهنگ، رسانه و تبلیغات، فناوری، مسائل جامعه‌شناختی، آرزش، روانشناسی و ترجمه و ده‌ها موضوع و حوزه دیگر به رشته مطالعات ترجمه راه یافته و به تدریج پژوهش‌های نوین را در ارتباط با ترجمه و این رشته‌ها ممکن سازد.

بنابراین نگرش سنتی صرف نسبت به موضوع رشته ترجمه بالاخص در دو دهه اخیر منسوخ و عقب‌مانده انگاشته می‌شود. نظریه‌پردازی، زیان‌شناسی که روزگاری این رشته را قرق مطالعاتی خود نموده بودند، جای خود را به صاحب‌فاران بینارشته‌ای متعددی داده‌اند که هر کدام از زوایای گوناگون این حوزه را کاوش نمود و در ابعاد مختلف تحقیقاتی و مطالعاتی این رشته افزوده‌اند.

در کنار مباحث مختلف پژوهش و بینارشته‌ای، بحث آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص رشته مطالعات ترجمه نیز در کشور ما رشد مناسبی داشته است. فرد امکان تحصیل کرده این رشته همچون آقای بهنام رجب‌پور از جمله جوانان باسواد و کارآمد این رشته و حوزه مطالعاتی است که توانسته با گردآوری و ترجمه گامی ارزشمند و قابل‌تحسین در معرفی مجموعه حاضر در یازده فصل با عناوین ارزشمندی همچون شروع بکار علم مطالعات ترجمه، اصول پژوهش در ترجمه، تاریخ ترجمه در ایران و غرب، ترجمه شناختی محور، چشم-اندازهای زبانی و خاطره، ترجمه پسااستعماری، ترجمه ادبی و طرح تدریس ترجمه، دیگر را

ترجمه و معرفی نموده است که مطالعه و بررسی‌شان می‌تواند انبوه اطلاعات مفیدی در اختیار علاقمندان و خوانندگان محترم قرار دهد.

تلاش و اقدام علمی-پژوهشی این محقق و فرهیخته عزیز را ارج نهاده و امیدواریم در آینده شاهد آثار قلمی و علمی وزین و گران‌سنگ دیگری از ایشان باشیم.

بہلول سلمانی

عضو هیئت علمی گروه مطالعات ترجمه

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

www.ketab.ir

درآمد

این کتاب دربرگیرنده مجموعه مقاله‌هایی در رشته مطالعات ترجمه است. هر فصل و تحقیق، ساختاری مستقل دارد و مطالب فصلی با سایر فصل‌ها و مقاله‌ها در ارتباط نمی‌باشد گرچه شاید متمم دیگری باشند. در صورتیکه خواننده این مجموعه با متن یا مطلبی مهیج روبرو شد، مراجعه به منابع انتهایی فصل‌ها و نسخه اصلی کتاب‌ها تامین‌گر نیازهایشان خواهد بود. بعنوان نمونه، شاید در فصلی مشاهده شود که برای مطالعه بیشتر به فصل، شکل یا جدول فلانی نگاه کنید که در این صورت منظور در جمع آن فصل و نه کتاب پیش‌رو خواهد بود. جهت سهولت دسترسی، اسامی خاص و توصیحات و تصریح‌هایی تا حد ممکن در پی‌نوشت‌ها آورده شده است.

در گردآوری و ترجمه مطالب سعی شده است مسائل موضوع‌های مهم، پایه‌ای، جامع و مهیج در رشته مترجمی زبان انتخاب شود. بدین منظور دو بخش با زیربخش‌های موضوع‌شناسی و تاریخ‌شناسی آماده شده است که بخش اول اگرچه نمی‌تواند تمام موضوعات حوزه مطالعات ترجمه را تحت پوشش قرار دهد، مطالب آموزنده و مهمی ترجمه شده‌اند. بخش دوم به بررسی تاریخ ترجمه در سه کشور پرداخته است. این بخش می‌تواند برای بررسی و مطالعه تطبیقی تاریخ ترجمه در این کشورها (و حتی سایر کشورها) مفید باشد. فصل یک تاریخچه‌ای مختصر بر پیشرفت‌های صورت گرفته در مطالعات ترجمه همراه با معرفی نظریه‌ها و چهره‌های تاثیرگذار است. فصل دو به بحث و بررسی ترجمه پسااستعماری می‌پردازد. در مطالعات پسااستعماری، زبان‌های غربی و شرقی در جدال روابط قدرت خودنمایی می‌کنند. در حالت کلی، راهبردهای ترجمه بومی‌ساز و بیگانه‌ساز برای قطب‌های غرب و شرق کاربردی می‌شوند. فصل سه یینشی ارزشمند به مطالعات فرهنگی در ترجمه پیشکش می‌کند و به توصیف شهرهای چندزبانه (در واقع جهان‌شهرها) می‌پردازد. ویرانی برج بابل سرآغاز

رهایی از تک‌زبانگی بسوی چندزبانگی است و نویسنده نیز چندزبانگی، فرهنگ، نوگرایی و جوانی از استعمار را در جهان‌شهرهای بارسلونا، کلکته، استانبول و تریست بر قلم آورده و نقش فرآیند ترجمه را تعالی بخشیده است. فصل چهار ارزشیابی کیفیت ترجمه را از دیدگاه شناختی نشان می‌دهد. با گذر از زبان اول بسوی زبان دوم عوامل عصبی، روانشناختی، زبانشناختی و غیره در فرآیند ترجمه دخیل شده و فرآیند را دستخوش تغییرهایی می‌کند. خروجی فرآیند ترجمه شناختی متن محور با ترجمه‌های آشکار و نهان است که ترجمه نهان دربرگیرنده صافی فرهنگی برای پالایش آرایش‌های متن است. از دیدگاه هاوس، کیفیت ترجمه نهان به ماساف فرهنگی قابل قبول است. فصل پنج سخنی نوین بر دریچه ترجمه ادبی است. ارائه راه‌نمود یکپارچه و متمرکز در حوزه ترجمه ادبی همواره مورد جستجوی نظریه‌پردازان بوده است اما متن‌های فردی و غیرفردی اعم از مسائل اجتماعی، فرهنگی، سازمانی و زیبایی‌شناختی موضوعات خودشان را اعمال می‌کنند و عرصه را بر محققان تنگ می‌سازند. مورد بحث است که سبک، بطنان موردی برجسته و نام‌آشنا در ترجمه ادبی می‌تواند مسائل فوق را تحت پوشش قرار داده و در کنار مسائل شناختی و جامعه‌شناسی می‌تواند شناسنامه‌ای معتبر برای حوزه ترجمه ادبی با نیت رساند اگرچه شاید تا محقق شدن این فرآیند بصورت کامل و جامع فاصله زیادی باشد. فیل‌سن مفاهیم مربوط به روش تحقیق در ترجمه را بررسی می‌کند. مفاهیمی همچون انواع تحققات، فرضیه، سوال، داده، رویکردهای کمیتی، کیفیتی و ترکیبی، کاربردی‌سازی، روایی، پایایی، و اخلاق در پژوهش بصورت مختصر اما موثر از نظر می‌گذرند که دیدی کلی و جامع به پژوهشگران و معانیات ترجمه اعطا می‌کند. فصل هفت به بررسی تدریس ترجمه در کنار تدریس زبان (خارجی) پرداخته و با ارزشیابی مدل‌های گذشته و تعریف توانش اقدام به معرفی مدلی عملی برای تدریس ترجمه می‌کند. اگرچه این فصل طبق اظهارهای نویسنده متن مربوطه می‌تواند جامع و کامل تلقی شود، مطالعه‌های بیشتری باید برای بهبود این موضوع که مورد کم‌لطفی واقع شده است صورت بگیرند.

فصل‌های هشتم تا یازدهم به بررسی تاریخ ترجمه در کشورهای ایالات متحده آمریکا، جمهوری اسلامی ایران، و بلغارستان (بترتیب حروف الفبا) اختصاص یافته است. فصل هشتم بصورت خلاصه وار و مفید در راستای چگونگی شکل‌گیری فرهنگ زبانی ایالات متحده، ارتباط استعمار و مهاجرت با ترجمه (شفاهی) بحث می‌کند. سیاست ترجمه ایالات متحده از ابتدا بر مبنای پایه‌گذاری یک فرهنگ مستقل در حوزه رسانه و نشر بوده است ولی در برخی از موارد پیشروی بسوی فرهنگ بین‌المللی را ترجیح می‌دهد. فصل نهم به بررسی وضعیت ترجمه در ایران در گذر زمان می‌پردازد. فصل دهم در مروری مفصل‌تر، به‌روزتر و اطلاع‌دهندگی‌تر از فصل قبل به وضعیت ترجمه از منظر جامعه‌شناختی می‌نگرد. همچنین نقش چهار دولت‌روی کنونی ایران بعد از انقلاب سال ۱۳۵۷ ایران در گفتمان ترجمه بررسی می‌شود. منابع این فصل کتابشناسی کامل از ترجمه به زبان فارسی پیشنهاد می‌کند. فصل یازدهم به بررسی تاریخ ترجمه در کشور ایران می‌پردازد که فراز و نشیب‌های زیادی برای رسیدن به ثبات فعالیت ترجمه به خود دیده است. استقلال در ادبیات باستان، در عصر تجدد و دوران پساآزادی از ویژگی‌های این تاریخ است که متجان نقش بارزی در این استقلال ایفا کرده‌اند.

پیشگفتار

شروع هر ترجمه نوید تولد در علم و فناوری است. ترجمه‌ای نوآورانه و ادبی، پیشرفتی نوآورانه و چشمگیر را باعث خواهد شد. نوآوری باعث ایجاد تمایز و تفاوت خواهد شد. تمایز و تفاوت نجر به اثبات فرضیه‌ها و پاسخگویی به سوال‌ها می‌شود. جواب‌های بدست-آمده حاصل آغاز ترجمه‌های جدید است. در فرآیندی چرخشی و زنجیرمانند، ترجمه‌های جدید و متناسب پاسخ‌های جدید و صحیح بوجود خواهند آمد. تکامل ارتباط و متعاقب آن تکامل بشر از هدف‌های اصلی ترجمه بواسطه راهبردهای ترجمه‌ای است که اتخاذ می-شوند.

این مجموعه برای علاقمندان به حوزه مد، معماری و علم ترجمه است که شاید سهم ناچیزی در معرفی این رشته داشته و اهمیت و نقش آن، انتقال مضامین از زبانی به زبان دیگر را برای افکار عمومی بیش از پیش مشخص سازد. تبادل مضامین و در نتیجه انتقال افکار قابلیت افزایش و بهبود پتانسیل‌های بشری و مطمئناً بیشتر حرفه‌آموزی دارد، اگرچه شاید این قابلیت بصورت نامحسوس از قبل در ذهن افراد پی‌ریزی شده باشد. همچنین، گردآورنده این مجموعه آماده دریافت نظرها و پیشنهاد‌های دوستان عزیز از طریق مارتی شخصی به نشانی www.behnam-rajabpoor.ir است.

معلم‌ان مطالعات ترجمه (جلد پشت کتاب - از بالا و چپ به راست)؛

ردیف اول: ژاک دریدا (۱۹۳۰-۲۰۰۴) - پتر نیومارک (۱۹۱۶-۲۰۱۱) - آتونی پیم (۱۹۵۶-) - جرمی ماندی (۱۹۶۰-)؛

ردیف دوم: سوزان بسنت (۱۹۴۵-) - مونا بیکر (۱۹۵۳-) - جولیان هاوس (۱۹۴۲-)؛ شری سایمون (۱۹۴۸-) - تجاسوینی نیزانجانا (۱۹۴۸-).